

OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS MINISZTERIUM
MINISZTER

K/11092/1.

Iktatószám: 26470-3/2009.

Országgyűlési Hivatala

Irományszám: K/11092/1

Érkezett: 2009 NOV 17.

Lezsák Sándor
országgyűlési képviselő

Fidesz Frakció

Tisztelt Képviselő Úr!

A „Mit tud tenni a tárca a Szegedi 3. Huszárezred emlékművének, és kegyeleti környezetének a megóvása érdekében?” című kérdésére az alábbi választ adhatom:

A Szegedi 3. Huszárezred emlékművel és környezetével kapcsolatban a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal illetékes Dél-alföldi Irodája (a továbbiakban: Iroda) három különböző ügyben folytatott le, illetve jelenleg is folytat eljárást. Az Iroda elsőfokú örökségvédelmi szakhatósági jogkörében a 490/1905/001/2009. számú, 2009. április 2-án kelt szakhatósági állásfoglalásában kikötésekkel hozzájárult a Szeged, Tisza Lajos körút 3725 hrsz-ú közterületen álló Huszárezred emlékmű áthelyezéséhez.

Az ügyben 2009. március 16-án érkezett az Irodához az eljáró Makó Város Jegyzőjétől megkeresés, a Szeged, Tisza Lajos körúton -- a Reök-palota (Tisza Lajos krt. 56. sz.) előtti térrészen -- műemléki jelentőségű területen álló 3. Huszárezred emlékmű felújítása (restaurálása) és áthelyezése építési engedélyéhez. Az érintett területen a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal régészeti lelőhelyet tart nyilván (KÖH azonosító száma: 62974), továbbá az építési engedélyezési eljárással érintett ingatlan, az egyes ingatlanok műemlékké, valamint műemléki jelentőségű területté nyilvánításáról szóló 9/2006. (IX. 25.) OKM rendelet 6. §-a alapján műemléki jelentőségű terület (törzsszáma: 11286) részét képezi. Az emlékmű tehát nem egyedileg védett műemlék, helyi védelmét a Szeged Megyei Jogú Város helyi építészeti örökségének védelméről szóló 55/2005.(XI.17.) kgy. rendelet 1. számú mellékletének 6. pontja biztosítja.

Az Iroda az áthelyezéshez feltételekkel adta meg szakhatósági hozzájárulását. Az emlékmű áthelyezéséhez kapcsolódó munka, a hatályos *az építésügyi hatósági eljárásokról, valamint a telekalakítási és az építészeti-műszaki dokumentációk tartalmáról* szóló 37/2007.(XII.13.) ÖTM rendelet 1. számú melléklet II. fejelet 7. pontja alapján bejelentés köteles tevékenység volt, így az áthelyezésre és restaurálási munkákra vonatkozó bejelentést az építéshatóság határozatával tudomásul vette, 2009. május 5-én.

A határozat ellen a Szegedi Városvédő Egyesület jogorvoslati kérelmet nyújtott be. A másodfokú építésügyi hatóság hivatalból megkereste a Kulturális Örökségvédelmi Hivatalt, hogy az elsőfokú örökségvédelmi szakhatósági állásfoglalását vizsgálja felül. Az eljárás lefolytatásának eredményeképpen a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal másodfokú örökségvédelmi állásfoglalásában az elsőfokú örökségvédelmi hatóság kikötéseit fenntartotta, mivel megállapításra került, hogy a benyújtott terv szerinti térszerkezet-átalakítással járó építési munkák -- a kikötések betartásával -- nem sértik az örökségvédelmi jogszabályokat.

Mivel a fellebező sem az elsőfokú eljárás során, sem a jogorvoslati kérelemben nem hivatkozott az ügyféli jogállását megalapozó törvényre, illetve a hivatkozott jogszabályhelyek alapján ügyféli jogállása az elsőfokú eljárásban nem állt fenn, a másodfokú hatóság a jogorvoslati kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasította. Ugyanezen végzésben állapította meg a Dél-alföldi Államigazgatási Hivatal, hogy az Egyesület beadványaiban előadottak érdemi vizsgálatára hatásköre nem terjed ki. Ugyancsak megállapította, hogy felügyeleti intézkedés megtétele nem indokolt. A Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium végzésében (NFGM/10614/3) megállapította, hogy az Egyesület a jogorvoslati kérelmét másodfokú végzés ellen terjesztette elő, mely ellen fellebbezésnek helye nincs. Ezért a szobor áthelyezésének bejelentése tudomásulvételét kimondó határozat jogerős.

Szeged Megyei Jogú Város kezdeményezésére a Nemzeti Közlekedési Hatóság kereste meg az Irodát a Szeged, Kölcsey utca és a Reök palota előtti tér rekonstrukció ügyében. A térrekonstrukció ugyanúgy érinti a 62974 KÖH azonosító számú régészeti lelőhelyet és a 11286 törzsszámú műemléki jelentőségű területet. Az Iroda szakhatósági jogkörében nyilatkozott, megadva hozzájárulását, kikötésként régészeti megfigyelést, illetve a térburkolat kialakításáról szakhatósággal kivitelezés megkezdése előtt egyeztetést írva elő.

Szeged Megyei Jogú Város a „Szeged városközpontjának funkcióbővítése” projekt keretében a 3. Huszárezred emlékműnél lévő kovácsoltvas díszrács bontására, felújítására, és majdani új nyomvonalon történő elhelyezésére kért bontási, illetve építési engedélyt. Az Iroda hozzájárult a bontáshoz a következő indoklással: „a terv szerint bontási és építési munka – a jóváhagyott terv szerinti kialakítása és feltételeim betartása esetén – nem sérti a műemléki jelentőségű terület történeti jellegét, ezért a bontási és az építési engedély megadásához hozzájárultunk.”

A Szegedi Hagyományőrző és Városvédő Egyesület az eljárásba ügyfélként kívánt bejelentkezni, 2009. augusztus 3-án az ügyben eljáró Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatalánál, amely az egyesület „iratbetekintés biztosítása” tárgyra vonatkozó eljárását, ügyféli jogállás hiányának megállapítása mellett megszüntette. Indokolásában a Dél-alföldi Regionális Államigazgatási Hivatal végzésére hivatkozott, amely a szoboráthelyezés ügyében mondta ki az ügyféli jogállás hiányát. A Dél-alföldi Regionális Államigazgatási Hivatal ezt a végzést megsemmisítette, és új eljárásra utasította az első fokon eljáró építészhatóságot.

Az első fokú hatóság új eljárásában, az ügyféli jogállás megállapítására irányuló kérelmet 2009. november 4-én, illetve az építési engedély végrehajthatóságának felfüggesztésére irányuló kérelmét érdemi vizsgálat nélkül elutasította. Tájékoztatta továbbá az Egyesületet,

hogy az ügy jogerős lezárását követően, azt bárki korlátozás nélkül megismerheti a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004.évi CXL törvény 69/A.§ (1) bekezdése szerint. Jogerős engedély azonban egyelőre nincs a kovácsoltvas díszrács bontása, illetve új nyomvonalon történő elhelyezése ügyében.

Tárgyi emlékmű a temetőkről és a temetkezésről szóló 1999. évi XLIII. törvény 3 §. g.) pontja értelmében kegyeleti emlékhely. Mivel azonban nem része a Nemzeti Sírkerteknek -- egyébiránt temetkezés a szobor alatt, vagy környezetében nem található --, így az Egyesület által megkeresett Nemzeti Kegyeleti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság hatásköre az emlékmű áthelyezésére nem terjed ki. Igaz, a Kegyeleti Emlékhely Bizottság a szobor áthelyezését nem támogatja.

Megemlítendő ezen felül, hogy a vitatott díszrács eredetileg nem a 3. Huszárezred emlékművet kerítette, hanem az Aradi vértanúk terén állt.

A Kulturális Örökségvédelmi Iroda által ismert és bírált terv szerint a szobrot (a középpontjához viszonyítva) a Tisza Lajos körút 3725 helyrajzi számú közterületen belül, jelenlegi helyétől mintegy kilenc méterrel a Kölcsey utca felé, 15 méterre a Reök palotától kívánják elhelyezni, és körbejárhatóvá tenni szilárd gránit kockakő burkolattal. Az újonnan kialakítandó tér sarkában a meglévő ostorfa mellé zöld növényzet telepítésére, a szilárd burkolatú részen ivókút és utca bútorok elhelyezésére kerülne sor. A lovas szobor restaurálása után a Reök-palota és az egyetemi épület által alkotott térfalak közötti háromszögű tér súlypontjába kerülne. Vendéglátó terasz létesítéséről az általunk ismert terv nem tesz említést. A 2005. évtől helyi védett Huszárezred Emlékmű restaurálását műszakilag rossz állapota, áthelyezését a térszerkezet átszervezése (a parkoló elbontása, a járda-és útkapcsolatok átszervezése, díszburkolat készítése, stb.) indokolja. A szobor áthelyezése tehát nem tekinthető ellentétesnek az örökségvédelem érdekeivel.

A zöldfelület az újonnan kialakított téren -- a tervek alapján -- az eredetnél nagyobb lesz, így nem lehet a téren lévő park lerombolásáról beszélni.

A szobor áthelyezésére van jogerős engedély, a kerítés áthelyezésével kapcsolatos engedélyezési eljárás pedig folyamatban van.

Az ügyféli jogállás hiányában, amelyet jogerős végzés állapította meg, az Egyesületnek nincs irat-betekintési joga, tehát nem az iratok titkosításáról van szó.

Az Egyesület vitatta fellebbezésében, hogy nem helytálló az elsőfokú építésügyi hatóság azon jogértelmezése, hogy a tárgyi szobor áthelyezése *az építésügyi hatósági eljárásokról, valamint a telekalakítási és az építészeti-műszaki dokumentációk tartalmáról* szóló 37/2007.(XII.13.) ÖTM rendelet 1. számú melléklet II. fejezet 7. pontja alapján, bejelentés alapján végezhető. Véleményük szerint ugyanezen fejezet 20. pontja, illetve a III. fejezet 8. pontjai azt alapozzák meg, hogy a tárgyi szobor áthelyezése csak építési engedéllyel végezhető. Jogértelmezésük tehát nem helyes, mivel az idézett II. fejezet 7. pontja nem tartalmazta azt, hogy „nem műemléki területen”, azaz értelemszerűen bármely területen 3 m-nél magasabb talapzatú szobor elhelyezésére vonatkozik a bejelentési kötelezettség. A másik két idézett jogszabályhely pedig műemléki területen bejelentéshez köti, a másutt nem engedély és bejelentés kötelezett szoborállítást.

A Képviselő Úr megemlíti, hogy a városvédők jogászai szerint, a szobor áthelyezése ellentétes a hatályos kulturális örökségvédelmi törvénnyel is. Az ide vonatkozó jogszabály, nevezetesen a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV tv. 39. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezés a tervezett beavatkozással nem sérülne, mivel a műemléki jelentőségű terület egészének jellegzetes, történelmileg kialakult szerkezete, beépítésének módja, összképe, a tájjal való kapcsolata, a tér és építményei együttesének összefüggő rendszere lényegében nem változna, a megújult tér méltóképpen illeszkedne az előzőekben említett történeti városi hangulathoz.

Budapest, 2009. november 10.

Tisztelettel:

Dr. Hiller István